

ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ОФФИЦІАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА.

№

82.

KURYER WILEŃSKI GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. ВТОРНИКЪ, 19-го Октября. — 1848 — Wilno. WTOREK, 19 Października.

ВНУТРЕННЯЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 12-го Октября.

Высочайшими Именными Указами, данными Капитулу Россійскихъ Императорскихъ и Царскихъ Орденовъ, 16 Сентября, Всемилостивѣйше пожалованы Кавалерами ордена Св. Георгія 4-й степени, въ возданіе отличнаго мужества и храбрости, оказанныхъ, по засвидѣтельствованію Генераль-Фельдмаршала Императорско-Австрійской службы Графа Радецкаго, въ сраженіяхъ при Соммакампань и Кустоць, Австрійскихъ войскъ: Командиръ 1-го Корпуса, Генераль-Адъютантъ Его Величества Императора, Генераль-Лейтенантъ Графъ *Вратиславъ*; Командиръ 2-го Корпуса, Генераль-Лейтенантъ Баронъ *д'Аспре*, и Квартирмейстеръ Арміи, Генераль-Лейтенантъ *де Гессе*.

— Высочайшими Именными Указами, данными Капитулу Россійскихъ Императорскихъ и Царскихъ Орденовъ, 16 Сентября, Всемилостивѣйше пожалованы Кавалерами ордена Св. Анны 2-й степени, въ возданіе отличного усердной и ревностной службы, Помощникъ Главнаго Доктора Виленскаго Военнаго Госпиталя, Докторъ Медицины, Статскій Совѣтникъ *Видовскій*; по засвидѣтельствованію начальства объ отличном усердной службѣ, и въ награду за порядокъ и устройство, найденныя по произведенной ревизіи судебныхъ мѣстъ, Предсѣдатель Калужской Гражданской Палаты, Надворный Совѣтникъ *Писаревъ*.

Извѣстія съ Кавказа.

9-го Июля войска на Лабинской линіи ознаменовали себя блистательнымъ дѣломъ. Завѣдывающій 2-мъ участкомъ этой линіи Командиръ Кавказскаго Линійнаго № 2 Баталіона Маіоръ *Геннингъ*, получивъ достовѣрныя свѣдѣнія, что Абадзехи въ значительныхъ силахъ намѣреваются напасть на жителей Тенгинской станицы, во время полевыхъ работъ, скрытно сосредоточилъ до 800 казаковъ и одну роту пѣхоты, при двухъ орудіяхъ.

8-го числа 200 хищниковъ переправились на правый берегъ Лабь, для наблюденія; Маіоръ *Геннингъ* оставилъ ихъ въ покоѣ. На разсвѣтъ, 9-го числа, вся партія, въ числѣ 1,300 чел., перешла чрезъ Лабь въ 4-хъ верстахъ выше станицы Тенгинской.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

St. Petersburg, 12-go Października.

Przez Najwyższe Imienne Ukazy, dane do Kapituły Rosyjskich CESARSKICH i KRÓLEWSKICH Orderów, 16-go Września, Najłaskawiej mianowani zostali Kawalerami Orderu Św. Jerzego 2-jej klasy, w nagrodę znakomitego meztwa i waleczności, okazanych, podług zaświadczenia Jenerał-Feldmarszałka Cesarsko-Austryackiej służby, Hrabiego Radeckiego, w bitwach przy Sommacampagna i Custozza, wojsk Austryackich: Dowódzca 1-go Korpusu, Jenerał-Adjutant Jego Cesarskiej Mości, Porucznik-Jenerał Hrabia *Wratislaw*; Dowódzca 2-go Korpusu, Porucznik-Jenerał Baron *d'Aspre*, i Kwatermistrz Armii Porucznik-Jenerał *de Hesse*.

— Przez Najwyższe Imienne Ukazy, dane do Kapituły Rosyjskich CESARSKICH i KRÓLEWSKICH Orderów, 16 Września, Najłaskawiej mianowani Kawalerami Orderu Św. Anny 2-jej klasy, w nagrodę odznaczającej się i gorliwej służby, Pomocnik Głównego Doktora Wileńskiego Wojennego Szpitalu, Doktor Medycyny, Radzca Stanu *Widowski*; w skutek zaświadczenia Zwierzchności o odznaczającej się i gorliwej służbie i w nagrodę za porządek i urządzenie, znalezione w czasie rewizyi miejsc sądowniczych, Prezydent Kałużskiej Cywilnej Izby, Radzca Dworu *Pisarew*.

WIADOMOŚCI Z KAUKAZU.

Dnia 9-go Lipca, wojska na linii Labińskiej wslawiły się świetną walką. Zawiadujący 2-m oddziałem tej linii, Dowódzca liniowego Batalionu Kozaków Nr. 2, Major *Hennig*, otrzymawszy pewne doniesienia, iż Aбадзехowie zamierzają napasć w znacznej sile na mieszkańców stancji Tengińskiej, podezas robót polowych, tajemnie zgromadził 800 Kozaków i jedną rotę piechoty, z dwoma działami.

Dnia 8-go Lipca 200 rabusiów przepawiło się na prawy brzeg Laby, dla obserwacyi; Major *Hennig* zostawił ich w spokoju. 9-go, o świcie, cała banda, w liczbie 1,300 ludzi, przepawiła się przez Lабь, o 4 wiorsty powyżej stancji Tengińskiej.

Маіоръ *Геннингъ*, желая вызвать непріятеля на бой, приказалъ выгнать скоть въ ту сторону, гдѣ скрывались Абадзехи, подъ прикрытіемъ только 6-ти казаковъ. Едва показался въ полѣ скоть, до 300 конныхъ бросились на него; но въ то же время понеслись противу нихъ казаки, смаяли и опрокинули непріятеля въ кучу и вогнали его въ лѣсъ. Здѣсь остальные толпы Абадзеховъ присоединились къ преслѣдуемымъ, и завязался упорный бой; претерпѣвъ совершенное поражение, Горцы были вытѣснены изъ лѣса и опрокинуты въ Лабу, съ чувствительною потерей.

Послѣ этого удачнаго дѣла Маіоръ *Геннингъ* возвратилъ казаковъ въ станицу, дабы показать непріятелю, что онъ не намеренъ его преслѣдовать. Успокоенные этимъ Абадзехи, дойдя до рѣки Уль, расположились тамъ, безъ всякой предосторожности, для отдыха и перевязки своихъ раненыхъ. Между тѣмъ Маіоръ *Геннингъ*; внезапнымъ движеніемъ чрезъ Лабу вверхъ по рѣкѣ Уль, быстро обошелъ непріятеля и устремился на него всею массою кавалеріи. Абадзехи, пораженные ужасомъ, обратились въ бѣгство, бросивъ оружіе и даже лошадей, чтобы только спастись въ чащу лѣса. Казаки продолжали преслѣдованіе до сумерекъ. Непріятель оставилъ на мѣстѣ до 200 тѣлъ; вожаки и почти всѣ старшины убиты или ранены. Казакамъ досталась огромная добыча оружіемъ, лошадьми и сбрусою конскою. Съ нашей стороны ни одинъ человекъ не раненъ; непріятель, въ паническомъ страхѣ, не думалъ о защитѣ, а только о спасеніи своемъ.

Дagecтанскій отрядъ, послѣ овладѣнія укрѣпленнымъ ауломъ Гергебилемъ, оставался на блокадной позиціи до 15 Июля. Къ тому времени аулъ съ его твердынями окончательно разрушенъ.

Часть отряда назначена для возведенія въ окрестностяхъ Гергебиля, у сел. Аймаковъ, новаго укрѣпленія, которое совершенно прикроетъ среднюю часть Дагестана и не дозволитъ непріятелю собираться на правомъ берегу рѣки Кара-Койсу.

Остальная часть отряда, подъ начальствомъ Генерала Адъютанта Князя *Аргу Инсига*, выступила 15 Июля, для занятія наблюдательной позиціи на горѣ Турчидахъ. При этомъ движеніи непріятель пытался въ значительныхъ силахъ атаковать наши артерсарды. Но взрывъ приготовленныхъ нами фугасъ, при чемъ взлетѣла на воздухъ до 60-ти Горцевъ, устранилъ до того Лезгинъ, что они прекратили дальнѣйшія нападенія, и войска наши безъ выстрѣла прибыли чрезъ Ходжалъ-Махи на Турчидахъ.

4-го Августа, Главнокомандующій, съ Чеченскимъ отрядомъ, въ составѣ: 7-ми баталіоновъ пѣхоты, дивизіона драгунъ и 5-ти сотенъ казаковъ, при 16-ти орудіяхъ, выступилъ изъ крѣпости Воздвиженской и заложилъ 3-го числа новое укрѣпленіе на р. Урусъ-Мартанъ, на передовой Чеченской линіи.

Движеніе совершено по просьбѣ, сдѣланной нами въ зиму съ 1847 на 1848 годы, почти безъ всякаго сопротивленія со стороны жителей и присланныхъ *Шамилемъ* парій Лезгинъ.

Во время пребыванія отряда въ Урусъ-Мартанъ, непріятель вслѣдствіе перестрѣлки съ нашими фуражерами 4-го числа онъ напалъ въ болѣе значительныхъ силахъ на лѣвую цѣпь колонны Подполковника *Преображенскаго*, близъ р. Гойты, но 3-й баталіонъ Навагинскаго Пѣхотнаго Полка, подъ командою Флигель-Адъютанта, Штабсъ-Капитана Князя *Воронцова*, выбилъ ихъ изъ лѣса штыками, а прибывшіе во время дивизіонъ драгунъ и сотня Дунайскихъ казаковъ, подъ начальствомъ Маіоровъ *Золотухина* и *Лесницкаго*, атаковали эти толпы въ шапки и изрубилъ до 40 чел., послѣ чего непріятель совершенно разсѣлся.

Главнокомандующій, сдѣлавъ нужныя распоряженія къ усилѣннѣйшей постройкѣ укрѣпленія, 5-го числа выступилъ изъ Урусъ-Мартана, чрезъ Ачхой на Сунженскую линію, по такъ называемой Русской дорогѣ. Она ведетъ чрезъ рѣчки Ротни, Гехи и Валерикъ, гдѣ прежде въковые лѣса давали непріятелю возможность къ сильному сопротивленію каждому движенію нашихъ войскъ, а теперь, по вырубкѣ нами лѣсовъ, по обширнымъ полянамъ спокойно проходятъ даже небольшія колонны.

Съ 7-го по 18-е Августа, Главнокомандующій осматривалъ поселенія наши на верхней Сунжѣ и части центра и праваго фланга Кавказской линіи. На всѣхъ пунктахъ войска были найдены въ совершенно удовлетворительномъ состояніи. Особенное вниманіе обратили на себя 1-й Сунженскій и 1-й и 2-й Лабин-

Major *Hennig*, прагнучъ вѣднать до walkи неприязнителя, казалъ выгнать быдло въ ту сторону, гдѣ сидѣли Абадзеховѣ, подъ застѣною только шестью Козакѣвъ. Заледвѣ быдло указало се въ полу, 300 ѣздцевъ рзучило се на не; але въ тѣхъ chwili wyruszyli Козацы, zlamali неприязнителя, zmięszali go i wegнали до lasu. Tu pozostałe tłumy Абадзехѣвъ przyłączyły се do ściganych, i rozpoczęła се krwawa bitwa. Górale, doznanwszy zupełnej klęski, zostali wyparci z lasu i przepędzeni do Laby, ze znaczną stratą.

Po tak pomysłnej rozprawie, Major *Hennig* zwrócił Козакѣвъ do stancji, aby pokazać неприязнителя, iż nie myśli go ścigać. Uspokojeni тѣмъ Абадзеховѣ, doszedłszy do rzeki Ul, rozłożyli се тамъ, bez żadnej ostróżności, dla wypoczynku i opatrzenia swychъ rannychъ. Tymczasem Major *Hennig*, nagłymъ ruchemъ przezъ Labę w górę pod rzeką Ul, szybko obszedł неприязнителя i rzucił се наń z całą masą jazdy. Абадзеховѣ przerażeni rozproszyli се, porzucającъ broń, a nawet i konie, byleby tylko schronić се w gęstwinie lasu. Козацы ścigali ichъ do zmroku. Неприязнитель pozostawił на мѣjscu do 200 ciał; przywódcy i cała prawie starszyzna poległi lub są ranni. Козакомъ dostała се ogromna zdobycz w broni, koniachъ i rynsztunku. Z naszej strony nie rannychъ ani jeden człowiek; неприязнитель, w pаниcznymъ popłochu, nie myślał o obrońie, lecz tylko o ocaleniu siebie.

Oddziałъ Dagestański, zjawszy obwarowany аulъ Hergibil, pozostawał w pozycji oblężniczej do 15-go Lipca. W tymъ czasie аulъ ze swemi warowniami zupełnie został zburzony.

Цѣсь oddziału przeznaczoną jest dla wybudowania w okolicachъ Hergibilu, podъ wsią Ajmakow, nowej warowni, która zastąpi zupełnie środką częśćъ Dagestanu i nie dozwoli неприязнителямъ i zgromadzać се на prawymъ brzegu rzeki Kara-Kojsu.

Pozostała częśćъ oddziału, podъ dowództwemъ Jenerała-Adjutanta Xiecia Argutińskiego, wyruszyła 15-go Lipca dla zajęcia pozycji obserwacyjnej на г-е Turczydah. Podeszawszy tego poruszenia, неприязнитель ze znacznymi siłami próbowałъ атаковать naszą strażъ tylną. Ale eksplozja przygotowanychъ przezъ nasъ min, w czasie której wyleciało на powietrze do 60 Górali, takъ przestraszyła Lęzginów, iż zaniehali dalszego napadu, a wojska nasze bezъ wystrzalu przybyły przezъ Chodjal-Machi на Turczydah.

Dnia 4-go Sierpnia, Głównodowodzący, z oddziałemъ Czezeńskimъ, złożonymъ z siedmiu баталіонѣвъ piechoty, dywizji dragonów i pięciu сотенъ Козакѣвъ, z 16-ти działami, wyruszył z twierdzy Wezłwiżenskiej i założył, w dniu 3-m Sierpnia, nową warownię nadъ rzeką Urus-Martan, на przedowej Linii Czezeńskiej.

Poruszenie to wykonano wyrębem, zrobionymъ przezъ nasъ w zimie z 1847 на 1848 r., prawie bezъ żadnego oporu ze strony mieszkaneów i przyslanychъ przezъ *Szamilę* bandъ Lęzginów.

W czasie pobytu oddziału nadъ rzeką Urus-Martan, неприязнитель staczałъ małe utarczki z naszymi furazerami; d. 4-go zaś uderzył ze znaczniejszą siłą на lewy flankъ kolumny Podpólkownika *Preobrażenskigo*, blisko rzeki Goyty; ale 3-ci баталіонъ полку Nawagińskiego piechoty, podъ dowództwemъ Flügel-Adjutanta, Sztabs-Kapitana Xiecia *Woroncowa*, wyparowałъ ichъ z lasu bagnietami, a przybyły на czasъ dywizyonъ dragonów i сотина Козакѣвъ Dunajskich, podъ wodzą Majorówъ *Zolotuchana* i *Lewickiego*, uderzyli на te tłumy szabłami, i wycięli do 40 ludzi, poczemъ неприязнитель zupełnie się rozproszył.

Głównodowodzący, wydawszy potrzebne rozporządzenia celemъ przedszego urzędzenia warowni, wystąpił d. 5 z Urus-Martan przezъ Acchaj на linię Sundenką, по такъ zwanęj drodze Rossyjskiej. Prowadzi ona przezъ rzeczki Roszni, Gechi i Waleryk, gdzie przedtѣmъ odwieczne lasy nastęrczaly неприязнителямъ możność stawienia silnego oporu każdemu poruszeniu wojskъ naszychъ, a teraz, по wyrębieniu przezъ nasъ lasów, obszerneimi trzebieżami spokojnie przechodzą małe nawet kolumny.

Od d. 7 do 18 Sierpnia Głównodowodzący przeglądałъ osiedlenia nasze nadъ wyższą Sунжą, orazъ części środką i prawego skrzydła Linii Kaukaskiej. Na wszystkichъ punktachъ znalazłъ wojska w zupełnie zadowolającymъ stanie. Szczególną uwagę zwróciłъ на siebie полки: 1-szy Sundencki, orazъ 1-szy i 2-gi Labiński, które, pomimo niedawne-

ские полки, которые, не смотря на недавнее свое формирование, ни в чем не уступают старым полкам Кавказского Линейного Казачьего войска и служат на Сунженской и Лабинской Линиях твердым оплотом наших предель против враждебных племен. Новые станицы: Ассиискал (на рѣкѣ Ассѣ), Магометь-Юртовская (въ Малой Кабардѣ) и Константиновская (въ Чамлыкѣ, водворенныя только въ прошломъ году, отличаются удобнымъ помѣщеніемъ и замѣтнымъ успѣхомъ въ хозяйствѣ.

Сосѣднія покорныя общества, обитающія между Кубанью и Лабою: Пагайцы, Кабардинцы, Темиргоевцы, Махоевцы и Беслѣевцы, выслали старшинъ и почетнѣйшихъ жителей для встрѣчи Главнокомандующаго. Вездѣ господствовало совершенное спокойствіе. Непокорныя Абадзехи, устрешенныя блестящимъ дѣломъ Маіора Геннинга, не осмѣливаются ни на какія болѣе предпріятія.

На вершинахъ Кубани, въ окрестностяхъ укр. Хумаринскаго, Главнокомандующій осматривалъ новыя копи каменнаго угля, коихъ разработка начата въ 1846 и 1847 годахъ. Съ 1 Января по 1 Августа сего года, вывезено уже до 75 т., а съ начала разработки, до 200 т. пудовъ этого драгоценнаго для безлѣсной Ставропольской губерніи горячаго матеріала. Уголь найденъ препоходнаго свойства: разработка идетъ съ отличными успѣхомъ и совершенно отвратить существующій нынѣ недостатокъ въ топливѣ.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

П р у с с і я.

Берлинъ, 11 Октября.

Сегодня объявлено, въ официальной части *Preuss. Staatszeitung*, королевское повелѣніе, 9 Октября, которымъ даруется полное прощеніе за все политическія преступленія и проступки, совершенныя въ Великомъ Герцогствѣ Познанскомъ, до 1 Июля 1848.

— Въ засѣданіи національнаго собранія 6 Октября, депутатъ Якобъ предложилъ уничтожить въ гражданскихъ законахъ статью, воспрещающую браки между особами Христіанскаго Вѣроисповѣданія и другихъ вѣръ, а также между дворянствомъ и мѣщанами или крестьянами. Это предложеніе отправлено на разсмотрѣніе комиссіи юстиціи.

— Въ засѣданіи національнаго собранія, 8 числа, президентъ совѣта министровъ, отвѣчалъ на одинъ вопросъ депутата Покржывицкаго, объявляя, что онъ отдастъ уже приказъ снять съ Познани осажденное положеніе.

— Совѣщанія по Прусскому уложенію начнутся завтра въ національномъ собраніи.

— Министръ юстиціи, Г. Кискеръ, намѣренъ подать въ отставку.

— Слышно, что въ слѣдствіе полученныхъ извѣстій о вѣнскихъ событіяхъ, здѣсь предприняли чрезвычайныя мѣры.

— Изъ Потсдама выступилъ, третьяго дня, весь гарнизонъ на маневры, которыя произведены были въ присутствіи Короля и генерала Врангеля.

А в с т р і я.

Вѣна, 12 Октября.

Распространенное бреславльскою газетою извѣстіе о бомбардированіи Вѣны, равно какъ о битвѣ національной гвардіи съ Крoатами, оказалось ложнымъ. Поводомъ къ сему слуху была незначительная схватка между передовыми постами войскъ, расположенныхъ лагеремъ при Бельведерѣ, и національной гвардіею. Вѣнскія газеты, и между прочими газета австрійскаго Лойда, представляютъ состояніе Вѣны слѣдующимъ образомъ: „Тѣми словами, которыми мы кончили вчерашнія наши извѣстія, должны, къ несчастію начать, и сегодняшнія: „Сомнительность нашего положенія постоянно продолжается. Города укрепляютъ снаружи и внутри. Теллашичъ подступилъ ближе. Крoаты заняли деревни въ четырехъ верстахъ отъ города. Жители предместьевъ, узнавъ о томъ, бросились толпами въ внутренность города; и наполнили дома. оустѣвннѣ послѣ бѣгства многихъ семействъ изъ Вѣны. Ночью раздавали оружіе. Ружья есть, но пѣтъ ни пороуху, ни пуль, ни кремней въ надлежащемъ количествѣ. — Въ 11 часовъ ночи раздались выстрѣлы; все думали,

го своего уформованія, вничѣмъ не уступая старымъ полкомъ Кавказскаго линейнаго Козачьего войска, и станowią на линіяхъ Сузѣнскій и Лабинскій силне przedmurze naszych granic przeciwko plemionom nieprzyjaznym. Nowe stancie Assiiska (nad rzeką Assą), Mahomet-Jurtowska (w Maléj Kabardzie) i Konstantynowska (nad Czamłykiem), dopiero w roku zeszłym urzadzone, odznaczają się dogodną miejscowością i wyraźnym postępem w gospodarstwie.

Niektóre sąsiednie gminy, mieszkające między Kubaniem i Labą: Nagajczycy, Kabardyncy, Temirgojowcy, Machszewcy i Besleniejewcy, wysłali starszyne i znakomitszych mieszkanców dla powitania Głównodowodzącego. Wszędzie panowała zupełna spokojność. Nieukorzenni Abadzechowie, zatrwożeni świetnym czynem Majora Henninga, nie odważają się więcej na żadne przedsięwzięcia.

U źródlisk Kubania, w okolicach warowni Chumaryńskiej, Głównodowodzący oglądał nowe kopalnie węgla ziemnego, których wydobywanie rozpoczęło w r. 1846 i 1847. Od d. 1 Stycznia do 1 Sierpnia r. b. wywieziono już do 75,000, a od początku wydobywania, do 200,000 pudów tego nieocenionego dla bezlęsnej gubernii Stawropolskiej materiału palnego. Węgiel znaleziono wybarnego gatunku, wydobywanie idzie jak-najpomysłniej, i zupełnie zapobieżę dającemu się czuć teraz niedostatkowi opału.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

P r u s s y a.

Berlin, 11 października.

Dzisiejsza Gazeta Pruska, ogłasza w urzędowej części, postanowienie Królewskie, z d. 9 października, mocą którego udzielona została zupełna amnestya za wszystkie polityczne przestępstwa i wykroczenia, popełnione w W. X. Poznańskim, do d. 1 lipca 1848 r.

— Na posiedzeniu Zgromadzenia Narodowego d. 6 października, deputowany Jakob wniósł, aby uchylić w prawach cywilnych artykuł, zakazujący małżeństwa między osobami Chrześcijańskiego wyznania i innych wiar, tudzież między szlachtą i mieszczanami lub włościanami. Wniosek ten został odesłany na roztrząśnienie Komisyyi sprawiedliwości.

— Na posiedzeniu Zgromadzenia Narodowego d. 8 października, Prezes Rady Ministrów odpowiedział na interpellacyą deputowanego P. Pokrzywnickiego, że rozkazał znieść stan oblężenia m. Poznania.

— Narady nad ustawą Pruska rozpoczną się jutro w Zgromadzeniu Narodowym.

— P. Kisker, Minister sprawiedliwości, ma wystąpić z gabinetu.

— Słychać, że w skutku wiadomości o wypadkach w Wiedniu, przedsięwzięte zostały nadzwyczajne środki.

— Z Potsdamu wyszła onegdaj cała załoga z pakunkiem na manewra polowe, które odbyły się przed Królem i Jenerałem Wrangel.

A u s t r i a.

Wiedeń, 12 października.

Rozszerzone przez Gazetę Wroclawską wiadomości o bombardowaniu Wiednia, jako też o bitwie gwardyi narodowej z Kroatami, okazały się być mylnymi. Powodem do nich była mała utarczka pomiędzy forpocztami wojsk stojących w obozie pod Belwederem i gwardyą narodową przedmieść. Dzienniki Wiedeńskie, a między innymi *Dziennik Lloyd Austriackiej*, opisują stan Wiednia w następujących wyrazach: „Słowami, któremiśmy zakończyli wczorajsze nasze daniesienia, musimy na nieszczęście rozpocząć i dzisiejsze: „Niepewność naszego położenia trwa ciągle. Uzbrajają miasto wewnątrz i zewnątrz. Jeftaczc Blížej podstąpił. Krocaci jego zajęli wsie o pół mili od stolicy. Mieszkańcy przedmieść, dowiedziawszy się o tém, rzucili się massami do wnętrza miasta i napelnili oberże, które stały pustkami po wydaleniu się z Wiednia wielu rodzin. W nocy rozdawano broń, której jest podstatkiem, ale nie ma ani prochów, ani kul, ani też skałek w dostatecznej ilości. O godzinie 11-jej w nocy dały się słyszeć wystrzały: wszyscy mieliemali, że nieprzyjaciel szturmuje, ale była to tylko czeza trwoga. Dzień dzisiejszy nastal spokojnie, i do téj chwili (o drugiej go-

что начинается штурмъ, но это была пустая тревога. Нынешній день наступилъ спокойно, и до сей минуты (въ два часа пополудни) все остается по прежнему.— Сверхъ того, городъ въ большомъ волненіи и безпокойствѣ. Можетъ быть, онъ не былъ никогда въ такой тревогѣ со времени среднихъ вѣковъ, когда, подъ владычествомъ первыхъ государей Габсбургскаго дома, сыновей Рудольфа и Альбрехта I, всѣ жители древней Вѣндыбы взяли за оружіе. Въ неизмѣримой линіи, стоятъ въ грозномъ ополченіи войска, изъ всѣхъ областей Имперіи, подъ Габсбургскимъ знаменемъ, готовые усмирить мятежный городъ, и возстановить силою оружія права и тронъ своего Императора. Съ башни стариннаго собора св. Стефана видимъ эти полки, окружающія нашъ городъ: полки, составленные изъ Русиновъ, Мазуровъ, Галиційцевъ, Чеховъ и Нѣмцевъ, стояли въ лагерь подлѣ дворца Бельведера, и теперь отступили къ деревнѣ Симмерингъ на Дунай и къ южной желѣзной дорогѣ. Въ большомъ кругу, отъ Клейн-Нейзидла чрезъ Гимберсъ до Медлинга, на опушкѣ Вѣнскаго лѣса, раздѣляютъ толпы Бана Теллашича; Илирійцы въ красныхъ шапкахъ, Серечане въ красныхъ плащахъ, Кроаты, многочисленныя пограничныя войска, и среди ихъ конница и артиллерія императорской арміи; на другой сторонѣ Дунай, у Зюсенбрунна, расположенъ полкъ Волоховъ, не извѣстно откуда пришедшій и куда назначенный. Далѣе, на горизонтѣ, къ востоку, на правомъ берегу Дуная, черѣбется войско Мадьяровъ, котораго ожидаютъ—одни со страхомъ, другіе съ надеждою. Это главныя черты внѣшняго нашего положенія. Гораздо затруднительнѣе представить внутреннее состояніе. Нити всего движенія сосредоточиваются въ сеймѣ, въ городскомъ совѣтѣ и въ коменданствѣ національной гвардіи; сверхъ сего, Аула и центральный демократическій комитетъ, производятъ также значительное вліяніе на теченіе дѣлъ. Все находится въ состояніи хаотическомъ и изволнованномъ.

— Въ сегодняшнемъ утрениемъ засѣданіи сейма, Г. Шузелка извѣтилъ отъ имени комитета безопасности, что графъ Ауерспергъ оставилъ съ войсками лагерь при Бельведерѣ и отступилъ къ Инзерсдорфу, гдѣ находится главная квартира Кроатовъ, съ цѣлію воспрепятствовать ихъ бѣгѣ съ Венгерцами, которые будто бы уже приближаются. Сеймъ опредѣлилъ произвести общее вооруженіе. Въ вечернемъ засѣданіи сейма принималъ депутацію, состоявшую изъ двухъ членовъ, съ адресомъ венгерскаго сейма, который въ немъ изъявляетъ братскія чувствованія и приверженность къ Австріи; и всякаго, кто бы возсталъ противъ ней, объявляетъ считать государственнымъ измѣнникомъ. Сеймъ, по предложенію Г. Бороса, положилъ составить вторичный адресъ къ императору, чтобы Его Велич. изволилъ созвать въ Вѣну коммиссію, состоящую изъ членовъ австрійскаго и венгерскаго сеймовъ, для улаженія дѣлъ сей послѣдней страны. Въ заключеніе засѣданія, председательствующій донѣсь вице-президентъ, г-нъ Смолка, избранъ былъ сеймовымъ президентомъ. По полученнымъ отъ Г. Горнбостля извѣстіямъ, онъ самъ, а также Г. Добльгоффъ и Бахъ, бывшіе министры, поднесли Императору свои просьбы объ отставкѣ. Просьбы послѣднихъ двухъ были приняты.

13 Октября.

Въ сегодняшнемъ утрениемъ засѣданія сейма, по предложенію Г. Пиллерсдорфа, согласился на протестъ противъ объявленія 20-ти богемскихъ депутатовъ собраться въ Брюннъ 20 Октября. Сеймъ объявилъ сіе объявленіе недѣйствительнымъ и противозаконнымъ. Изъ Ольмюца получены донесенія, что Императоръ пріѣдетъ туда 14 числа, и пробудетъ тамъ съ своимъ дворомъ довольно продолжительное время. Графъ Ауерспергъ сообщилъ сейму отвѣтъ Теллашича, въ которомъ объявляетъ, что онъ находится при Вѣнѣ въ качествѣ австрійскаго генерала, и что затѣмъ онъ намѣренъ дѣйствовать не противъ законной свободы, но только противъ анархіи. При семъ генералъ Ауерспергъ объявляетъ съ своей стороны, что онъ не имѣетъ никакихъ неприязненныхъ предвзрѣній противъ города. Сеймъ отвѣчалъ, что въ Вѣнѣ нѣтъ анархіи, что сеймъ самъ поддерживаетъ порядокъ, и что единственною причиною волненія умовъ, есть именно присутствіе кроатскихъ войскъ; по сему приглашаетъ Бана, чтобы онъ отступилъ и не допустилъ столкновенія съ Венгерцами.—Депутація

дзине з поудня) wszystko jest po dawnemu. Mimo to miasto zostaje w strasznymъ wburzeniu, niespokojności i trwodze, jakich, być może, iż nigdy jeszcze nie doznało od czasu średnichъ wieków, kiedy, za panowania pierwszychъ Monarchów z Domu Habsburgskiego, synów Rudolfa i Alberta I, wszyscy mieszkańcy starożytnej *Windybony*, (tak zwali Wiedniacy) rzucili się do oręża. W niezmierzonej okiem linii, stoją w groźnej postawie wojska ze wszystkich prowincji Cesarstwa, pod sztandaremъ Habsburgskimъ, w pogotowiu do uśmierzenia zbuntowanej stolicy i przywrócenia siłą oręża praw i tronu swojego Monarchy. Z wieży starożytnej katedry św. Stefana widzimy te hufce opasujące nasze miasto: półki złożone z Rusinów, Mazurów, Galicyan, Czechów i Niemców, stały w obozie blisko pałacu Belwederskiego, a teraz cofnęły się ku wiosce Simmering nad Dunajem i ku południowej drodze żelaznej. W wielkimъ okęgu, od Klein-Neusiedel przez Himbers do Mödlinga, przy krańcach Wiedeńskiego lasu, snują się w różnychъ kierunkachъ oddziały Jeźdźcy: Illirjczycy w czerwonychъ czapkach, Sereszanie w czerwonychъ płaszczach, dalej Kroaci, liczne wojska pograniczne, a wśród nich jazda i artyllerya wojska Cesarzkiego; z drugiej zaś strony Dunaju, u Süßenbrunn, stoi półk Wołochów, nie wiadomo z kąd przybyły i jakie jest jego przeznaczenie. Wreszcie, na granicy widnokęgu, ku wschodowi, na prawymъ brzegu Dunaju, ukazuje się wojsko Madziarów, którego oczekują—jedni z bojaźnią, drudzy z nadzieją. Oto są główne rysy naszego zewnętrznego położenia. Trudniej daleko jest opisać wewnętrzne. Powikłane wątki całego poruszenia koncentrują się w Sejmie, w Radzie Miejskiej i w Komendaturze gwardji narodowej; prócz tego, Aula i Centralny Komitet demokratyczny, wywierają też znaczny wpływ na bieg interesów. Wszystko jest chaotyczne i niepewne.

— Na dzisiejszymъ rannemъ posiedzeniu Sejmu, P. Szuzelka, w imieniu Komitetu bezpieczeństwa, oznajmił, iż Hr. Auersperg opuścił z wojskiemъ obóz pod Belwederem i cofnął się do Inzersdorff, gdzie jest główna kwatery Kroatów, a to aby zapobiedz bitwie ich z Węgrami, którzy się jakoby zbliżają. Sejm uchwalił uzbrojenie ogólne. Na posiedzeniu wieczornemъ, Sejm przyjął deputacyę Węgierską z 2-ech członków, z adresemъ od Węgierskiego Sejmu, w którymъ tenże oświadcza braterskie uczucia i przychylność dla Austrii, i każdego kto by przeciwko niej powstał, za zdrajcę kraju uważać przyrzeka. Sejm, na wniosekъ P. Borosch, postanowił ułożyć powtórny adress do Cesarza, z prośbą, aby raczył zwołać do Wiednia Kommissyę, złożoną z członków Austriackiego i Węgierskiego Sejmu, dla załatwienia spraw tego ostatniego kraju. Przy końcu posiedzenia Prezydent Sejmu, — Podługъ otrzymanychъ od P. Hornbostl wiadomości, on sam, oraz PP. Doblhoff i Bach, byli Ministrowie, podali Cesarzowi swoje dymissye. Dwóchъ ostatnichъ zostały przyjęte.

Dnia 13 października.

Na dzisiejszymъ rannemъ posiedzeniu, Sejm, na wniosekъ P. Pillersdorff, uchwalił protestaacyę przeciwъ ogłoszeniu 20 deputowanychъ Czechich, wzywającemъ innychъ deputowanychъ, aby się zgromadzili w Brünn d. 20 października. Sejm uznał to ogłoszenie za żadne i przeciwnie prawu. Z Olomunca otrzymano wiadomość, iż Cesarz przybędzie tam d. 14 i na czas dłuższy z dworemъ swoimъ zamieszka. Hr. Auersperg udzielił Sejmowi odpowiedź Jeźdźcy, w której tenże wyraża, iż znajduje się pod Wiedniemъ jako Generał Austriacki, i że przeto nie przeciwъ prawnymъ swobodomъ, ale tylko przeciwъ anarchii działać zamierza. Sam Jen. Auersperg ponawia oświadczenie, iż nie ma żadnychъ nieprzyjaznychъ przeciwъ miastu zamiarów. Sejm odpowiedział, że w Wiedniu nie ma anarchii, że sam Sejm utrzymuje porządek, i że jedyną przyczyną wzburzenia umysłów jest właśnie obecność wojskъ Kroatickich; wzywa przeto Bana, aby je cofnął i nie dopuścił starcia się z Węgrami. Deputacya z obozu Węgierskiego, z gęstemъ wolnego przejścia, danymъ sobie od Sejmu, udała się do obozu Jen. Auersperga, dla wręczenia mu depeszy, których treść nie wiadoma. Podługъ telegraficznychъ wia-

отъ венгерскаго лагеря, со свидѣтельствомъ свободнаго прохода, даннымъ сеймомъ, отправилась въ лагерь генерала Ауэрсперга, для врученія ему депешей, содержаніе которой неизвѣстно. По телеграфическимъ извѣстіямъ, генералъ Виндшгрецъ приближается съ войсками со стороны Праги. При концѣ засѣданія, сеймъ избралъ депутацію изъ 5 членовъ, для доставленія Императору адреса.

— (Изъ газеты австрійскаго Ллойда.) Состояніе нашего города неизмѣняется. Лавки заперты, баррикады устроены на улицахъ, при воротахъ и на городской стѣнѣ поставлены орудія. Одинъ выстрѣлъ на линіи аванпостовъ производитъ ужасъ и суматоху въ городѣ, и кажется предвѣтникомъ штурма Кроатовъ. Между тѣмъ со всѣхъ сторонъ прибываютъ къ намъ волонтеры, и городъ готовится къ защитѣ на всякій случай. Во дворцѣ графа Лихтенштейна устроенъ большой лазаретъ для раненныхъ. Графъ Ауэрспергъ былъ приглашенъ городовымъ совѣтомъ возвратитъ свои войска въ казармы. Онъ отвѣчалъ, что соглашается на это съ тѣмъ только условіемъ, чтобы чернь вѣнская въ то же время была обезоружена. На это не согласились, и онъ, какъ объявлено городовымъ совѣтомъ жителямъ Вѣны, оставилъ прежнюю свою позицію въ Бельведерѣ, и съ войсками своими отступилъ въ Инцедорфъ, гдѣ стоитъ лагеремъ Банъ Кроатскій. Графъ Ауэрспергъ оставилъ въ городѣ своими повѣренными генерала Маттаушека, и просилъ переслать къ нему вещи, оставленные солдатами въ казармахъ, поручая оставшіяся въ Вѣнѣ военныя кассы, здавія и военнотружущихъ покровительству сейма. Изъ этого видно, что будутъ происходить переговоры между обѣими сторонами.

— О путешествіи Императора узнали, что онъ идетъ медленно и спокойно. Весь потязъ состоитъ изъ пяти каретъ. Впереди идутъ три роты егерей, полубатарея конной артиллеріи, и дивизіонъ конныхъ егерей. За экипажами такіе же отряды и въ такомъ же числѣ. Такимъ образомъ Императоръ прибылъ въ Штейнъ: на его лицѣ изображалось страданіе.

— Назначенный недавно Императоромъ Венгерскій первый мѣинистръ Речей (Recsey) и адъютантъ его взяты подъ арестъ.

— Изъ Венгріи прибыли депутаты съ извѣстіемъ, что Венгерскій сеймъ поручилъ генералу Могъ съ 40,000 войска преслѣдовать Иеллашича. Косоутъ назначенъ президентомъ, и всѣ комитеты сейма подчинены ему.

— По другимъ извѣстіямъ 40,000 Венгерцевъ стоятъ при Брукъ на Лейтѣ, и готовятся идти на помощь Вѣнѣ.

— Всѣ Словаки, проживающіе въ Пестѣ, взяты и посажены въ тюрьму. Открытъ какой-то заговоръ между ними. Пользуясь отсутствіемъ большаго числа жителей, они хотѣли разграбить городъ, и для этого уже запаслись ломами и другими подобными инструментами.

14 Октября.

Въ журналѣ австрійскаго Ллойда пишутъ: „Съ возрастающимъ нетерпѣніемъ и безпокойствомъ ждемъ приближенія Венгерской арміи, и всякій спрашиваетъ, почему она еще не является. По приближеніи ея начнется бой города съ Кроатами. Ихъ аванпосты стоятъ въ нѣкоторыхъ мѣстахъ въ 20-ти или 30-ти шагахъ отъ городскихъ постовъ; тѣ и другіе грозно глядятъ другъ на друга, и ждутъ сигнала къ бою. Иеллашичъ, касаясь лѣвлымъ флангомъ вѣнскаго лѣса, растянулся во этой линіи до Савтъ-Фейта и завладѣлъ много окрестныхъ деревень, которыхъ національную гвардію обезоружилъ. — Войска Ауэрсперга сохраняютъ нейтралитетъ, во неизвѣстномъ, когда подступитъ Венгерцы. Кажется, Иеллашичъ и Ауэрспергъ хотѣтъ занять переправы чрезъ Дунай, одинъ выше, а другой ниже города, чтобы, въ случаѣ неудачи, перейти чрезъ Дунай, и соединиться съ Виндшгрецомъ. Существуетъ планъ, по которому хотѣтъ составить большаго корпусъ на Мархфельдѣ или въ Брюннѣ, и потомъ дѣйствовать противъ Вѣны соединенными силами. Въ городѣ готовится къ сильному сопротивленію.“

— Пишутъ, что корпусъ, съ которымъ князь Виндшгрецъ двинулся на Вѣну, состоитъ изъ 10,000 человекъ. Часть его уже подошла къ столицѣ.

домошци, Генералъ Виндшгрецъ зближа се з войским од strony Pragi. Przy końcu posiedzenia Sejm wybrał deputacyą z 5 członków, do zawiezenia Cesarzowi uchwalonego wczoraj adresu.

— (Z Dziennika Lloydy Austriackiej). Stan miasta naszego jest ciągle ten sam. Sklepy zamknięte, barykady na ulicach, u bram i na wałach armaty. Łada wystrzał na linii forpocztów, szerzy popłoch i zamieszanie w mieście i zdaje się być hasłem szturm Kroatów. Tymczasem przybywają zewsząd ochotnicy, i miasto przygotowuje się do obrony na wszelki przypadek. W pałacu Hr. Lichtensteina urządzono wielki szpital dla rannych. — Hrabia Auersperg, wezwany przez Radą Miejską, aby cofnął swe wojska do koszar, odpowiedział, że przystaje na to, pod tym warunkiem, aby pospólstwo Wiedeńskie natychmiast rozbrojone zostało; gdy zaś Rada nie zgodziła się na to, przeto i Hrabia, jak o tém obwieszczono urzędowic mieszkańcom Wiednia, opuścił pierwsze swe stanowisko pod Belwederem i posunął się z wojskiem do Inzersdorf, gdzie stoi oboz Jellaczycy. Hr. Auersperg zostawił w mieście jako swego pełnomocnika Jenerala Mattauscheka, z prośbą, aby mu oddano wszystkie sprzęty, które żołnierze zostawili w koszarach, oraz polecając pozostałe w Wiedniu wojenny kassy, gmachy i sług wojskowych opiece Sejm. Z tego się okazuje, że obie strony skłonne są do układów.

— O podróży Cesarza dowiedziano się, że jedzie zwolna i spokojnie. Cały orszak składa się z pięciu karet. Przodem idą trzy rotы strzelców, pół baterii konnej artylleryi, i dywizyon konnych strzelców. Za pojazdami podobne oddziały i w takiejże ilości. Tym sposobem Cesarz przybył do Stein; na obliczu jego malowało się cierpienie.

— Naznaczony niedawno przez Cesarza pierwszym Węgierskim Ministrem Reczej (Recsey), i adjutant jego, zostali tu aresztowani.

— Z Węgier przybyli deputowani z wiadomością, że Sejm Węgierski polecił Jenerałowi Moga, aby na czele 40,000 Węgrów ścigał Jellaczycy. Kossuth został obrany Prezydentem, i wszystkie Komitety Sejm. od niego zależą.

— Według innych wiadomości, 40,000 Węgrów stoi już pod Bruck nad Lejtą i gotują się iść na pomoc Wiedniowi.

— Wszysey Słowacy mieszkający w Peszcie zostali aresztowani i osadzeni w więzieniu. Odkryto jakoby spisek między nimi, iż korzystając z nieobecności większej części mieszkańców, chcieli złupić miasto, i w tym celu zaopatrzyli się w bigi i inne tego rodzaju narzędzia.

Dnia 14 października.

W dzienniku Austriackiego Lloydu piszą: „Z coraz wzrastającą niecierpliwością i trwogą oczekujemy zblizenia się Węgierskiej armii, i każdy zapytuje dla czego ję jeszcze nie widać. Skoro się zblży, z miasta ma być przedsięwzięta wycieczka przeciw Kroatom. Ich przednie strażycy stoją w niektórych miejscach o 20 lub 30 kroków od miejskich, i obie strony, grożąc sobie nawzajem, oczekują hasła do walki. Jellaczycy, opierając się lewym skrzydłem o los Wiedeński, rozszerzył się w tym kierunku aż do St. Veit, i zajął wiele wsi okolicznych, których gwardye narodowe rozbroił. — Wojsko Auersperga zachowuje się dotąd neutralnie, ale trudno przewidzieć czy ten stan rzeczy będzie długo trwałym i czy zechce zachować nadal neutralność, gdy się wojska Węgierskie zblży a miasto, jak się zdaje, połączy się z nimi. Sądząc ze wszystkiego, wnosić można, że Jellaczycy i Auersperg chcą opanować przeprawę przez Dunaj, jeden powyżej miasta, a drugi niżej, aby w razie niepowodzenia, można było cofnąć się za rzekę i połączyć się z Windischgrätzem. Słychać także o planie utworzenia wielkiego korpusu pod Marchfeld lub pod Brünn, a potem działania przeciw Wiedniowi połączo-nymi siłami. W stolicy gotują się do zaciętej obrony.“

— Piszą, że korpus, z którym Xiąże Windischgrätz wyruszył przeciwko Wiedniowi, składa się z 10,000 ludzi. Część jego zblżyła się już ku stolicy.

— Въ одномъ частномъ письмѣ изъ Вѣны отъ 14-го Октября (въ *Börsenhalle*) сказано, что Иеллашичъ переехалъ свою главную квартиру въ Шенбруннъ, и вступилъ въ прямыя переговоры съ сеймомъ, но они еще не имѣли ни какихъ результатовъ.

— Въ сегодняшнемъ засѣданіи сейма прочтано было письмо графа Ауэрсберга и Иеллашича къ сейму, въ которомъ они изъясняютъ: „что такъ какъ сеймъ, какъ они узнали, обратился къ Императору, чобы съ помощью посредничества Его Величества все споры уладить миролюбивымъ образомъ; то они считаютъ нужнымъ, чтобы Венгерскіи войска выступили изъ австрійскихъ предѣловъ; иначе битва неизбежна, и послѣдствія ея неисчислимы.“ — Сеймъ отвѣчалъ, что выжидая самъ отвѣта Императора, только въ такомъ случаѣ можетъ взять на себя посредничество въ Крoатско-Венгерскомъ дѣлѣ, когда Иеллашичъ тотчасъ начнетъ отступленіе въ свою страну.

Франція.

Парижъ, 9 Октября.

Засѣданіе національнаго собранія, 9 Октября. „Национальное собраніе отвергло на послѣднемъ засѣданіи предложеніе о выборѣ президента республики представителями; теперь приступило къ разсмотрѣнію проекта о выборѣ президента непосредственно народомъ. Г-нъ Свистръ предлагалъ, чтобы собраніе установленнымъ большинствомъ, избирало президента изъ числа десяти кандидатовъ, которые приобрѣли наибольшее число голосовъ въ городѣ, но предложеніе это отвергнуто. Г. Лараби предлагалъ, чтобы президентъ былъ избираемъ, вмѣсто полнаго большинства, двумя третями голосовъ народа, но и это предложеніе отвергнуто. Наконецъ, Г. Марастъ внесъ 43 статью, въ томъ видѣ, какъ она изложена въ уставѣ, то есть, что президентъ республики будетъ избираемъ тайною баллотировкою и законнымъ большинствомъ всѣхъ избирателей департаментовъ Франціи и Алжири, что было утверждено 627 голосами противъ 130, равно какъ и послѣдующая статья, что, если ни одинъ изъ кандидатовъ не будетъ имѣть въ свою пользу болѣе половины голосовъ, или не исполнитъ всѣхъ предписанныхъ 42-ю статьею условій, тогда національное собраніе изберетъ президентомъ одного изъ пяти кандидатовъ, въ пользу коихъ было наибольшее число голосовъ. По утвержденіи основаній выбора, приступлено къ разсмотрѣнію 42-й статьи: „Президентъ долженъ быть французскимъ уроженцемъ, не менѣе 30 лѣтъ отъ роду, и пользоваться правами націи.“ Девиль предложилъ устранить всѣхъ потомковъ прежнихъ французскихъ владѣтелей и не избирать въ президенты республики ни одного генерала. Ораторъ остерегалъ собраніе на счетъ красной республики, предсказывая, что во Франціи скоро произойдутъ большіе перевороты. Предложеніе его отринуто. Г-нъ Антовій Туре вмѣстѣ съ Г. Лудръ, предложили слѣдующее: „Ни одинъ членъ фамилии, царствовавшей когда либо во Франціи, не можетъ быть избранъ въ президенты республики.“ Наполеонъ Бонапарте, сынъ Геронима: „Я хотѣлъ сказать нѣсколько словъ противъ сего предложенія; но узнавъ, что конституціонная коммиссія уже отринула его, предоставляю ея членамъ принять на себя объясненіе этого предмета.“ Въ самомъ дѣлѣ, Вуарге, членъ конституціонной коммиссіи, произнесъ рѣчь въ пользу Наполеонидовъ. Лаказе, легитимистъ, возсталъ противъ предложенія; въ томъ же смыслѣ говорилъ и протестантскій священникъ Кокрель. Лудовикъ Бонапарте взошелъ на кафедру, и подворилось общее молчаніе. „Граждане“, сказалъ онъ, „я всхожу на кафедру не оспаривать предложеніе. Я почитаю себя уже довольно счастливымъ, что нахожусь среди васъ, и, потому, не могу витать никакого другаго честолюбія (*ambition*). Отъ своего имени я не сталъ бы возражать противъ обвиненій, какимъ постоянно подвергаюсь въ качествѣ мнимаго претендента; но отъ имени 400,000 гражданъ, которые оказали мнѣ честь, избравъ меня, я долженъ здѣсь отвергнуть названіе претендента. *qu'on me jette toujours à la tête*.“

Послѣ сихъ словъ, высказанныхъ съ смущеніемъ ораторъ послѣднимъ сошелъ изъ кафедры, при общемъ удивленіи палаты, которая надѣялась услышать болѣе. „Какъ! развѣ уже все? уже ли это конецъ? — Вотъ истинно рѣчь безъ притязаній!“ Такія и подобныя восклицанія, соединенныя съ хохотомъ, сопровождали

— W prywatnym liście z Wiednia pod d. 14 października (w *Börsenhalle*) donoszą, że Jellacye przemieścił swoje główne kwatery do Schönbrunn i wszedł w bezpośrednie stosunki z Sejmem, ale te jeszcze nie doprowadziły do żadnych układów.

— Na dzisiejszym posiedzeniu Sejmu odczytano wspólnie pismo Hr. Auersberga i Jellacya do Sejmu, w którym wyrażają: „iż ponieważ Sejm, jak im doniesiono, przedsięwziął stosowne kroki do Cesarza, aby za jego pośrednictwem wszystkie spory załatwić spokojnie; uważają przeto za rzecz konieczną, aby się wojska Węgierskie z granic Austriackich cofnęły; inaczej bitwa jest nieuchronna, i następstwa jej nie obliczone.“ Sejm odpowiedział, iż oczekując na odpowiedź Cesarza, sam w takim tylko razie może wziąć na siebie pośrednictwo w sprawie Kroatcko-Węgierskiej, jeśli Jellacye natychmiast odwrót do swego kraju rozpocznie.

Франція.

Парижъ, 9 października.

Обряды Згромадження Народоваго в dniu dzisiejszym. Zgromadzenie Narodowe, na ostatnim posiedzeniu, odrzuciło zasadę wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej przez Reprezentantów, zatem przystąpiono teraz do roztrząśnienia projektu wyboru tego naczelnika rządu przez lud, czyli bezpośrednim sposobem. P. Svaistre proponował, iżby Zgromadzenie, większością prawem wymaganą, wybierało Prezydenta z listy 10 kandydatów, mających najwięcej głosów ludu; wniosek ten odrzucono. P. Larabit żądał, iżby Prezydent, zamiast zupełną większością, dwoma trzeciami głosami ludu był wybierany, — lecz i to odrzucono. Nakoniec P. Marrast podał pod głosowanie art. 43-ci w takim kształcie, jak jest umieszczony w projekcie ustawy, to jest: że „Prezydent Rzeczypospolitej ma być wybierany przez tajne głosowanie i prawem wymaganą większością, przez wszystkich wyborców departamentów francuzkich i Algieryi.“ Artykuł ten Reprezentanci 627 głosami przeciw 130 uchwalili; równie jak i następujący, że „jeżeli żaden kandydat nie otrzyma więcej jak połowę głosów, lub nie dopełni warunków przepisanych, art. 42, wówczas samo Zgromadzenie Narodowe wybierze Prezydenta z pomiędzy tych pięciu kandydatów, którzy będą mieli najwięcej za sobą głosów.“ Po uchwaleniu zasady wyboru, przystąpiono do 42 art., który był zawieszony. Artykuł ten brzmi: „Prezydent powinien być Francuzem, mieć lat trzydzieści i zostawać w ciągłym używaniu praw Francuza.“ Tu powstały żywe spory. P. Deville wnosił, aby nikt z potomków rodzin, poprzednio we Francyi panujących, oraz żaden Generał nie mógł być obrany Prezydentem Rzeczypospolitej. Mówca w zwykłym sobie oryginalnym stylu ostrzegał Zgromadzenie o niebezpieczeństwach, grożących ze strony Rpltej Czerwonej i przepowiadał bliskie i wielkie wstrząśnienia. Wniosek jego został odrzucony. PP. Antoni Thouret i Ludre, wnieśli wspólnie następujący dodatek: „Żaden członek rodziny, które kiedykolwiek we Francyi panowały, nie może być obrany Prezydentem.“ — Napoleon Bonaparte, (syn Hieronima). Chciałem powiedzieć słów kilka przeciw temu wnioskowi, ale dowiedziawszy się, iż Komisya ustawowa, której był przelożony dziś rano, sama już go odrzuciła, członkiem jej pozostawiam dalsze objaśnienie tego przedmiotu. — W rzeczy samej p. Moirhaye, członek Komisji ustawowej, zabrał głos za stronę Napoleonidów. P. Lacaze, legitymista, i X. Coquerel, pastor protestancki, zbijali także ten wniosek. Tu wstąpił na mównicę Ludwik Bonaparte: nastąpiło powszechne milczenie: „Obywatelo Reprezentanci! rzekł, nie wchodzę tu aby mówić przeciw wnioskowi. Jestem nadto szczęśliwy z odzyskania należnych mi praw obywatela, abym miał teraz jaką inną dąmę (*ambition*). Nie w mojem przeto imieniu protestuję przeciw potwarzom, na jakie wystawiony jestem, z powodu nadawanej mi gwałtem roli pretendenta; ale w imieniu 400,000 obywateli, którzy mnie wybrać raczyli, zabieram głos, aby raz na zawsze odeprzeć ową nazwę Pretendenta, którą mi ciągle wyrzucają na oczy (*qu'on me jette toujours à la tête*).“

Po tych słowach, które zakłopotany i jękając się wymówił, mówca zszedł śpiesznie z mównicy, wśród powszechnego zadziwienia Izby, która coś więcej spodziewała się usłyszeć. „Jak to! czy to już wszystko? Czy już koniec? — To prawdziwie mowa bez pretensyj!“ Te i tym podobne wykrzykniki, połączone z nietajonym śmiechem,

оратора при возвращении его на свое место. Г. Туре: „После сих весьма кратких словъ, которыя мы слышали, я понимаю неумѣстность моего предложенія, которое и беру обратно безъ баллотировки (удовольствие)“. Г. Лодрь: „Хорошо, такъ я его самъ буду поддерживать.“ — Собрание приступило къ баллотированію; и предложеніе Г. Лодря отвергнуто было значительнымъ большинствомъ голосовъ. За симъ принята была 45 ст. уложенія, опредѣляющая, что президентъ долженъ быть избираемъ на 4 года.

— Въ Мониторъ опровергають сообщаемыя въ одномъ изъ здѣшнихъ журналовъ слухи, будто герцогиня Беррійская, съ вѣдома полиціи, жила нѣсколько дней въ Парижѣ, утверждая, что вѣсти эти неосновательны и даже смѣшны.

— Сегодня отправилась отсюда 800 работниковъ въ Алжирію, а въ слѣдъ за ними будутъ отправлены туда еще 10,000 колонистовъ. Число записавшихся въ Парижѣ въ поселенцы этого края простирается до 36,000 чел.

10 Октября.

Вчерашняя рѣчь Людовика Бонапарте въ національномъ собраніи составляетъ сегодня предметъ журнальныхъ разсужденій. Всѣ соглашаются въ томъ, что если действительно онъ хотѣлъ быть президентомъ, то самъ своею рѣчью повредилъ своему дѣлу. Одна изъ газетъ называетъ эту рѣчь „снятіемъ короны безъ царствованія“, и заключаетъ статью слѣдующими словами: „Передъ глазами просвѣщенной части націи, Людовикъ Бонапарте уже кончалъ свою роль. И такъ, если бы даже поселены, обманываемые несбыточною надеждою освобожденія на пять лѣтъ отъ налоговъ; или простые солдаты, полагающіе, что они подають свой голоса въ пользу прежняго Наполеона; или же наконецъ сами легитимисты, по внушенію пессимизма, соединивъ вмѣстѣ свои балы, и произвели его нынѣ въ достоинство президента; то одно уже общее мнѣніе заставило бы его подать въ отставку, на другой день послѣ избранія.“

— Передъ открытіемъ сегодняшняго засѣданія національнаго собранія было замѣтно особенное движеніе въ боковыхъ залахъ. Разсказывали, будто бы генералъ Кавеньякъ былъ въ клубѣ улицы Пуатье и объявлялъ ему о своемъ намѣреніи оставить управленіе дѣлами. По словамъ разсказчиковъ, клубъ положилъ окончить преніе о конституціи къ 20-му с. м. и присутствіе тогда къ избранію президента, а до тѣхъ-поръ просилъ Кавеньяка остаться на его постѣ; генералъ обѣщалъ это, и совѣтъ министровъ, собиравшейся сегодня утромъ, подтвердилъ такое обѣщаніе, въ слѣдствіе чего министерскій кризисъ прошелъ пока благополучно. Такъ разсказывали до половины перваго часа по полудни, когда вице-президентъ Биксіо открылъ засѣданіе. При чтеніи протокола, Пьеръ Бонапарте, сынъ Люціана, потребовалъ позволенія говорить. (Слушайте! слушайте!) „Да будетъ каждому извѣстно“, сказалъ онъ, „что ни въ стѣнахъ, ни за стѣнами этой залы нѣтъ никакихъ претендентовъ, а есть только народныя представители, которые принесли республикѣ клятву въ вѣрности и не нарушатъ ее никогда. (Одобреніе). Эти представители не потерпятъ, чтобы имъ приписывали качество, которое должно представлять ихъ лицами; напротивъ, они почитаютъ того ложнымъ братомъ, кто хочетъ выставить ихъ въ такомъ видѣ передъ прочими братьями.“ После этого торжественнаго объявленія, почтаемаго знакомъ размолвки между двумя Наполеонидами, Пьеромъ и Людовикомъ Бонапарте, проколъ былъ принятъ, и собраніе приступило къ очередному пренію объ ipoteczныхъ билетахъ. Эти билеты, имѣющіе цѣлью поддерживать разстроенныя дѣла землевладѣльцевъ, благоразумные экономисты считали покушеніемъ для наводненія государства бумажною монетою и были слишкомъ похожи на столь извѣстныя нѣкогда во Франціи ассигнаціи. И потому-то обнаружилось сильное сопротивленіе противъ сей мѣры. Преимущественно обратила на себя вниманіе рѣчь Г. Тьера, который, какъ говорятъ газеты, превзошелъ самъ себя въ этомъ случаѣ. Министръ финансовъ, Е. Гудшо, также сопротивился ему проекту, по коему собраніе будетъ баллотировать завтра.

— Въ Мониторъ опровергають ложныя слухи о тайномъ свиданіи генерала Кавеньяка съ Луи Бонапарте, а равно о разбояхъ въ Ариѣжскомъ департаментѣ. Слухи эти даже не правдоподобны.

товарищамъ мѣры въ поврѣченіи на свое мѣсто. P. Thourel: „По тыхъ нader короткихъ словахъ, которые мы слышали, я понимаю неумѣстность моего додатка и cofango bez głosowania (Zadowolenie). P. Ludre: „Ja więc go sam popieram.“ Zgromadzenie przystąpiło do głosowania, i dodatek P. Ludre, znaczną większością odrzucony został. Następnie przyjęto art 45 ustawy, stanowiący, iż Prezydent ma być obierany na lat 4.

— *Monitor* zbija udzielone przez jeden z tutejszych dzienników wieści, jakoby Xieźna Berry, z wiadomością policyi, bawiła kilka dni w Paryżu, uważając je równie za bezzasadne jak i za śmieszne.

— Dzisiaj odpłynęło stąd 800 robotników do Algierji. Jest to przednia straż 10,000 osadników, przeznaczonych do tego kraju. Do dnia dzisiejszego zapisało się w samym Paryżu 36,000 osób, pragnących osiedlić się w Afryce.

10 października.

Wczorajsza mowa Ludwika Bonaparte'go w Zgromadzeniu Narodowym, jest dziś przedmiotem roztrząsania dzienników. Wszystkie zgadzają się na jedno, iż jeśli rzeczywiście chciał być Prezydentem, to wtedy wielce sam przez się sprawę swoją zaszkodził. Jeden z dzienników zowie tę mowę „abdykacją bez panowania“, i kończy rzecz temi słowy: „W oczach oświeconej części narodu, Ludwik Bonaparte odegrał już ostatecznie swą rolę. Choćby teraz wieśniacy, wywiezieni fałszywą nadzieją uwolnienia na lat 5 od podatków; albo też prości żołnierze, którzy sądzą, że za dawnym Napoleonem głosują; albo nakoniec sami legitymiści, wychodząc z zasady pesimizmu, połączwszy razem swe głosy, wynieśli go na godność Prezydenta, sama siła opinii publicznej zmusiłaby go podać się do dymisji, nazajutrz po swoim wyborze.“

— Przed rozpoczęciem dzisiejszego posiedzenia Zgromadzenia Narodowego, dawał się widzieć szczególny ruch w bocznych salach. Powiadano, jakoby Generał Cavaignac był w klubie z ulicy Poitiers i zawiadomił go o swoim zamiarze usunięcia się od steru rządu. Według słów opowiadaczy, klub postanowił ukończyć rozprawę nad konstytucją do 20 października, i prosił Cavaignaca, aby władzę zatrzymał. Generał przyrzekł, a Rada Ministrów, która obradowała dziś rano, dała podobną obietnicę. O pół do 4-szej z południa, Wice-Prezes Bixio zagaif posiedzenie publicznie. W czasie czytania protokołu, Piotr Bonaparte, syn Lucjana, prosił o pozwolenie głosu. (Słuchajcie! słuchajcie!) „Nigdzie po za obrębem tej sali nie ma żadnych pretendentów, ale są tylko reprezentanci narodowi, którzy złożyli przysięgę na wierność Rzeczypospolitej i nigdy jej nie złamią. (Okłaski). Ci reprezentanci nie ścierpią, aby im przypisywano zamiary, które na nich cień obłudy rzucają; owszem, uważają tego za fałszywego brata, który chce ich w takiej postaci przedstawiać, przed inną bracią.“ — Po tém uroczystém oświadczeniu, które uważają za znak nieporozumienia między dwoma Napoleonidami, Piotrem i Ludwikiem Bonaparte, protokół został przyjęty, i Zgromadzenie przystąpiło z kolei do rozpraw nad ipoteczными билетami. Билеты те, mające na celu przyjąć w pomoc podupadłym interesom właścicieli gruntowych, w oczach światłych ekonomistów przedstawiały się jako zamach na zalanie kraju monetą papierową, i zbyt wyraźnie stawiły podobieństwo z tyle niegdyś we Francji sławnemi *assignatami*. Jakoż mocny opór objawił się przeciw temu środkowi. Szczególniej zwróciła uwagę mowa P. Thiërs, który, jak mówią gazety, przewyższył sam siebie w tym razie. Minister skarbu, P. Goudechaux, oparł się także temu projektowi, nad którym Zgromadzenie jutro głosować będzie.

— *Monitor* zbija znowu dwie fałszywe pogłoski o tajemniczym widzeniu się Generała Cavaignac z Ludwikiem Bonaparte, tudzież o popełnionych rozbojach w departamencie Ariège. I pierwsza i druga najmniejszego nie mają podobieństwa do prawdy.

11 Октября.

Въ Монитеръ опровергаютъ сообщенное журналомъ *Patrie* известіе, будто генералъ Кавеньякъ находился въ собраніи въ Пале-Рояль, или въ другомъ политическомъ клубѣ, съ тѣмъ, чтобы отсрочить выборы президента; напротивъ того, утверждаютъ, что министерство требовало отъ національнаго собранія, дабы, ускоривъ разсмотрѣніе проекта устава, приступило къ выбору президента въ концѣ текущаго мѣсяца или въ началѣ Ноября.

— *Засѣданіе Національнаго Собранія, 11-го Октября.* До открытія засѣданія случилось странная происшествіе. По распоряженію миистра, г-на Бастида, Французскій консулъ NN. переведенъ изъ Неаполя въ Америку. Онъ пріѣхалъ въ Парижъ жаловаться министру, что, по причинѣ сего перевода, онъ совершенно разорителъ, но г-нъ Бастидъ не обратилъ на то никакого вниманія. Сегодня, когда министръ, въ сопровожденіи директора своей канцеляріи, г-на Гецеля, проходилъ черезъ аванзалу въ присутствіи палаты, консулъ приступилъ къ нему съ горькими упреками. Г. Бастидъ отвѣчалъ ему рѣзко; консулъ же, вышедши изъ терпѣнія, осѣпалъ его ругательствами и плюнулъ на него. Приставы тотчасъ задержали виновнаго и отвели подъ стражу. Междутѣмъ началось засѣданіе; министры потребовали назначенія разныхъ кредитовъ, кои были утверждены собраніемъ. Потомъ отринуть былъ проектъ Г. Гудшо о гипотечныхъ бонахъ, и отмѣнено постановленіе о воспрещеніи фамиліи Бонапарте имѣть пребываніе во Франціи. Затѣмъ, министръ внутреннихъ дѣлъ, Г. Сенаръ, предложилъ проектъ о разрѣшеніи городу Парижу заключить заемъ въ 6,000,000 фр. на пропитаніе бѣдныхъ, а Г. Дюріе, требовалъ, отмѣнить запрещеніе нѣкоторыхъ журналовъ, которое почиталъ злоупотребленіемъ власти. Министръ юстиціи, Г. Мари, отвѣчалъ, что воспрещеніе журналовъ послѣдовало по случаю осаднаго положенія. Въ концѣ засѣданія розданы были членамъ экземпляры предложеннаго Г. Прудомъ дополненія: „что въ случаѣ, если никто изъ кандидатовъ въ президенты не получитъ установленнаго большинства голосовъ, то выборъ рѣшается Парижскимъ народонаселеніемъ.“

— На дняхъ родился четвертый сынъ у Абд-эль-Кадера.

12 Октября.

Министры собираются сегодня на совѣщаніе, главнымъ предметомъ котораго, какъ слышно, должны служить дѣшеизы, полученные изъ Вѣны. Берне, причисленный бывшаго Исполнительною комиссіею въ французскому Посольству въ Вѣну, прибылъ сюда прошлаго ночью въ качествѣ чрезвычайнаго курьера и привезъ правительству подробное описаніе вѣнскихъ происшествій 6-го и 7-го Октября. Вторымъ предметомъ сегодняшняго совѣщанія министровъ должно, по слухамъ, служить принятое вчера національнымъ собраніемъ рѣшеніе, по которому предложеніе г-на Дюріе, отринуть только большинствомъ пяти голосовъ. Эгого результата кажется газетѣ *le National* такъ сомнительнымъ, что она говоритъ: „Подобную цифру нельзя считать за побѣду, и правительство должно обратитъ на нее особенное вниманіе.“ Вообще полагаютъ, что сегодня или завтра снимутъ запрещеніе съ журналовъ.

— Говорятъ, что министерство рѣшилось ускорить выборы президента республики, и что выборъ сей послѣдуетъ въ первой половинѣ Ноября мѣсяца.

— Морской министръ получилъ известіе изъ Отаити, что 24 Іюня, офицеры, чиновники и солдаты, флотскіе и сухопутные, призвали тамъ французскую республику.

— Луи Бланъ объявилъ: что онъ издаетъ брошюру „Соціализмъ“, въ отвѣтъ на сочиненіе г-на Тьера: „Собственность.“

Дня 11 października.

Moniteur zbija udzielone przez dziennik *Patrie* doniesienie, jakoby Generał Cavaignac miał się znajdować na posiedzeniu w Palais Royal, lub innego klubu politycznego, w celu odroczenia wyboru Prezydenta. *Moniteur* twierdzi owszem, że gabinet upraszał Zgromadzenie Narodowe, aby rozprawy nad projektem do ustawy ile-możności skracano, dla przystąpienia do wyboru Prezydenta już przy końcu tego miesiąca, a najpóźniej w listopadzie.

— *Obrady Zgromadzenia Narodowego w dniu dzisiejszym.* Przed rozpoczęciem obrad wydarzył się gorszący wypadek. Minister spraw zagranicznych, P. Bastide, przemił P. N. N., Konsula francuzkiego w Neapolu, do Ameryki. Rzeczony Konsul przybył do Paryża, aby przełożyć Ministrowi, że go tym sposobem zupełnie niszczy; lecz P. Bastide żadnej na jego prośby nie dawał uwagi. Dziś kiedy Minister, w towarzystwie szefa swego gabinetu, P. Hetze, przechodził przez przedsala do sali obrad, zbliżył się doń znowu były Konsul Neapolitański i ostre czynił mu wyrzuty. P. Bastide odpowiedział mu na nie cierpkę, czem tamten rozgniewany plunął na Ministra. Odźwierni ujęli natychmiast winnego i pod straż oddali. Tymczasem rozpoczęły się obrady. Ministrowie żądali rozmaitych kredytów, które Reprezentanci uchwalili. Następnie odrzucili projekt o bonach hipotecznych i zniesli dotąd istniejące prawo, skazujące rodzinę Bonapartych na wygnanie. Później Minister spraw wewnętrznych, Senard, wniósł projekt upoważnienia miasta Paryża, do zaciągnięcia pożyczki 6,000,000 fr. na wyżywienie ubogich, a P. Durrieu domagał się cofnięcia zakazu niektórych dzienników, co uważał za nadużycie władzy. Odrzekł mu na to Minister sprawiedliwości, Marie, że prawo zawieszania dzienników jest nieodzownym następstwem stanu oblężenia. — Przy końcu obrad, rozdawano członkom Zgromadzenia drukowany wniosek P. Proudhona: „że w razie żaden z kandydatów na Prezydenta nie miał prawem wymaganej większości, lud Paryża wybierze go ostatecznie.“

— W tych dniach urodził się czwarty syn Abd-el-Kaderowi.

Dnia 12 października.

Zbiera się właśnie Rada Ministeryalna, na której nadeszłe z Wiednia depeze stanowią główny przedmiot narad. P. Bernays, którego była Kommissya Wykonawcza dodała francuzkiemu poselstwu w Wiedniu, przybył ztamtąd wczorajszej nocy, jako nadzwyczajny goniec, i przywiózł rządowi dokładne wiadomości o tamiecznych wypadkach z d. 6 i 7 paźdz., o których równocześnie dowiedziano się tu z Wrocławskich i Berlińskich gazet. Drugim przedmiotem dzisiejszych narad Ministeryalnych, ma być wczorajsze głosowanie Zgrom. Nar., skutkiem którego wniosek Pana Durrieu „Nie przyznawać nadal Naczelnikowi Władzy Wykonawczej prawa zawieszania dzienników, nawet podczas stanu oblężenia“, tylko większością 4 głosów odrzucony został. To głosowanie zdaje się też dziennikowi *National* tak ważnym, że mówi: „Taka większość nie może być uważana za zwycięstwo, lecz owszem jest skazówką dla rządu, na którą względnie powinien.“ Sądzą przeto, że dziś albo jutro ustanie zawieszenie dzienników.

— Mówią, że Gabinet postanowił przyspieszyć wybór Prezydenta Rzeczypospolitej i że tenże odbędzie się w pierwszej połowie Listopada.

— Minister marynarki otrzymał doniesienie z Otaity, że tamże 24-go czerwea jednomyślnie, przez oficerów, urzędników i żołnierzy, tak lądowych, jako też i morskich, Rzeczpospolita Francuzka uznana została.

— Ludwik Blanc zapowiedział wydanie pisemka „So-cyalizm“ jako odpowiedź na dzieło P. Thiers: „Własność“.